

Bjostvindroymagt

Historielagsnytt

«SÅ TENDER MODER ALLE LYS.....»

Fra redaksjonen

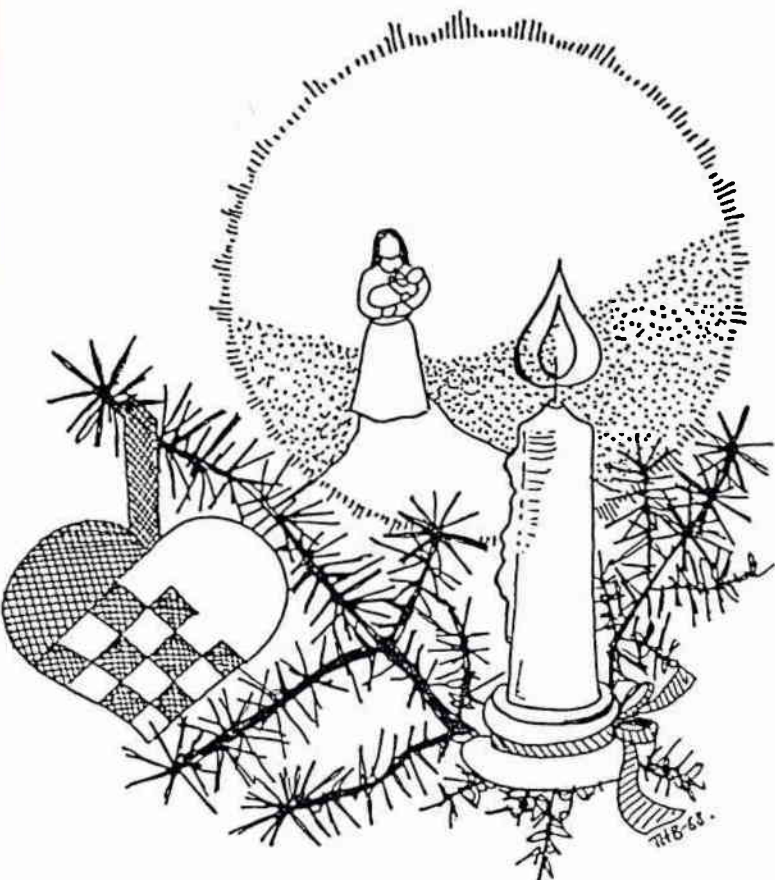
Kjære lesere,

Vel møtt igjen etter en forhåpentlig god sommer for oss alle. Vi regner med at arbeidet i Historielaget er godt i gang igjen etter sommerferien.

I forrige nummer av bladet amodet vi våre medlemmer i de forskjellige komiteer om å fortelle litt om arbeidet der. Vi håpet at en del ville gripe sjansen til å lage litt PR for sin gruppe eller komité. Men resultatet har heller vært tynt, dessverre.

Vi tror ikke at det skyldes mangel på entusiasme, for vi vet at arbeidet fortsetter ufortrødent. La det ikke strande på beskjedenhet, eller tilsynelatende manglende skriveferdighet. Hvis vi bare får en kladd med noen få linjer om ditt emne, kan vi godt lage en rapport.

Så, atter en gang våre venner, send oss ditt stoff i en eller annen form, gjerne med et interessant bilde.

*God jul til alle våre
lesere fra oss i redaksjonen!*

Nå stunder julen til.....

Vi gleder oss alle til høytiden og fine dager, enten med ribba eller annen god mat i familiens skjød, eller sammen på annen måte for å nyte fri-luftslivets gleder.

JULETREET PYNTES

Ja, mamma hun sysler og nynner dertil alene for lukkede døre men utenfor er hennes småfolk på spill det kan hun så tydelig høre.

Der hvisker og kikker de godt etter tur hun jager dem likevel ikke, for en gang var hun også liten og lur og temmelig flink til å kikke.

Men nu er hun mamma og grenseløst rik på epler og nøtter og greier. Med engler og stjerner og gull er det slik at ingen kan tro hva hun eier.

Og snart skal hun åpne sitt eventyrland I kveld er det hun som er feen. Så styrter prinsessen og prinsen på stand derinn fra sin vakt i entreen.

Marie Hamsun

(fra en gammel lesebok)

HYGGELIG KVELDSTUR I HISTORISKE OMGIVELSER

8.juni 1988 arrangerte Skoger Historielag sammen med Drammen og Opplands Turistforening en "gåtur" med utgangspunkt fra Ormtjern på Konnerud.

Et 60-70 talls var møtt opp for å delta i turen, som foregikk i en av sommerens fineste kvelder. Formannen i Skoger Historielag, Nils Otto Larsen, ledet turen i et område med historisk bakgrunn, med stor viten. Han kan grubehistorien på Konnerud, Nils Otto, og er også den selvskrevende formann i Historielagets grubeutvalg.

Han ga før starten en kort beskrivelse av ruten som skulle gås, og hva som ble å se underveis. Første stopp var Treholtdammen, en av flere kunstige dammer som under grubedriften ble til for å samle og skaffe vann til malmvaskeriene og maskiner ellers lenger nede på Konnerud. I dag står det bare en solid mur tilbake, mens selve dammen er tilvokst med skog. Lenger inne på åsen kom vi til Langemyrdammen, som fortsatt beholder sin status som dam, mens dens opprinnelige hensikt forlengst er opphørt.

Mens en stod her på dammuren, måtte en bare undre seg over hvordan dette byggverk var blitt til - i en tid uten de tekniske hjelpemidler en i dag kjenner til. Store steinblokker - i en både høy og tykk mur - ga sitt tydelige preg av slit og atter slit. Neste stopp var ved "Glück mit uns", en av Konnerudkollens mange tunnel-innslag, hvor Nils Otto orienterte og svarte på en rekke spørsmål som ble stilt av lydhøre og historisk interesserte tilhørere.

Turen ble avsluttet i Baklia, og her kom en til Nils Otto og hans medarbeideres virkelige domene. Omgivelsene ga preg av at her er det fortsatt liv og virksomhet. En stor innsats med et høyt antall dugnadstimer er nedlagt her, og resultatene synes. Nils Otto redegjorde mer i detalj fra den tiden grubene var i drift, - hvor en nå - etter lang tids stillstand og forfall - prøver å finne tilbake til det liv og den virksomhet som rådde i dette område i grubenes velmaktstid.

Mye er gjort, men mye står igjen. Det koster penger og fortsatt stor innsats. Jeg er imidlertid ikke i tvil om at når dette står ferdig, ja, så vil det ikke bare være byens - men et av landets beste attraksjoner på dette område.

Vel fortjent fikk Nils Otto en minnetallerken av DOT med takk for en hyggelig og historisk lærerik kveld.

Hans Halden

STRÅLENDE START PÅ ÅRETS HØSTSESONG

Fellestur med DOT og Skoger Historielag fra Ormtjern over Heia og til Andorsrud søndag 21.8. 1988.

Etter å ha forsert et par meter dype grøfter, forårsaket av moderne skogbruk, dukket den gamle boplassen Nikkerud opp. Her var mange godt kjent fra før. Men ikke alle visste om de store vannhjulene som engang lå like nedenfor Nikkerudgruvene.

Gruvene kalles også Åserud gruver, og jernmalmen fra driften ble fraktet med hester fram til Eikeren.

Vannveien ble så tatt i bruk videre til Eidsfoss Verk, som eide gruvene. De før nevnte vannhjulene fikk vann fra Stegla gjennom noen kanaler. Rett nedenfor gruve-åpningene drev vannkraften noen store hjul, som igjen fikk fraktet malmen opp i dagen. Fremdeles er det tydelige spor etter både kanaler og vannhjul.

Veiviser, Kristoffer Halden, tok så nok en stopp, og fortalte litt om den gamle boplassen Hogsted, som i dag er omkranset av høye grantrær.

Bare noen hustufter og restene av en kjeller, vitner om tidligere bo-setting. Da er det enklere ved Major-dammen. Det står det fremdeles et gammelt våningshus, om enn ikke det opprinnelige. Stedet er meget veleg-net som rasteplass, og her kom selv-sagt den store kjelen over bålet.

Etter kafferasten, fortsatte mange av deltakerne å fylle spann eller munn med blåbær, bringebær og sopp, som det er en sann overflod av i Andorsruds skoger. Og de skautrave-re med ytterligere sans for gammel historie, stakk oppom bygdeborgen, vest for Andorsrud, før bussen brag-te dem videre.

Bygdeborgen er antagelig anlagt rundt 600 år e. Kr., og har nok vært i bruk i ufredstider av bønder både fra Skoger og Konnerud. Denne søndagen måtte en ha god fantasi for å kunne forestille seg krig og elendighet i disse traktene. Det var en skjønn dag med Strålen-de sol i ettersommerens august, som ga lise for kropp og sinn til stressede bymennesker.

Kristoffer Halden

.....

Foto tatt i 1913
Furuvall gård
Fra v. Konrad Fjeld
Steinar Bjørnebakken

KONNERUDKOLLEN SANATORIUM

I Drammen, paa gjennemreise til Konnerudkollen Sanatorium, talte jeg med en av Drammen og omegns største forretningsmænd. Under vaar passiar, fortalte han mig hvad visstnok ikke mange ved, at Drammen er en af de byer som har en af de ældste opbevarede lokalhistorier. Det tales så ofte her til lands om, at den by eler den bygd ingen traditioner har.

Ser man nøiere efter, er det nok folks mangel paa sans for traditi-oner som er feilen. Bare noen til at tage sig af samlingsarbeidet paa de forskjellige steder, vil det nok vise seg at det i vort land findes endog langtrækkende traditio-ner baade for familiers og institu-tioners vedkommende.

Konnerudkollen Sanatorium er et vakkert udslag af de nye driftige Drammens foretagsomhed. Det ligger 1 times magelig kjørsel fra byen i Konnerudbygden. Sanatoriekomp-lexet bestaar af 6 bygninger. Hoved-bygningen har 35 gjæsteværelser og 4-5 salonger. Sanatoriet kan rumme 150 gjæster baade sommer og vinter. Baade i fjor sommer og i vinter har det stadig været fuldt hus. Selvføl-gelig er de fleste av de besøgende norske, men stadig er der ogsaa dans-ke, svenske, tyske og engelske gjæs-ter. Foruten at være et herlig op-holdssted for friske mennesker, an-befales det paa det varmeste af ner-vesvage og af influensapatienter.

Vi talte med flere damer og herrer som var begynt at blive friskere et-ter influensa. Alle roste Konnerud-kollen Sanatorium i høie toner. Deres omtale af værten, hr. J. Hen-riksen, lød som en eneste lovsang.

En af Sanatoriets bygninger ligger gjemt borte i skogen, den har 19 op-varmede værelser. Ofte hænder det, at Sanatoriet faar gjæster, som er anbefalet af Grand Hotel og Victoria Hotel i Kristiania, hvilket ikke turde være den daarligste anbefaling.

Sanatoriet ligger 1000 fod over havet. Længere oppe, paa toppen af aasryggen, er opført et udsigtstaarn som rager 1300 fod over havet. Fra dette taarn er der i klarveir en hen-rivende udsigt. Man har liggende under sig hele den veldige omegn rundt Kristianiafjorden og Drammens-fjorden, og hele det vidstrakte op-

land bag Drammen og Kristiania. Gaar men der op tidlig en sommermorgen i godt veir, kan en se solen forgylde de snedekte fjeldtoppe i Telemarken, man kan se dens reflex fra vinduerne paa Holmenkollen Sanatorium, og man kan se dampskibet "Bastø", som uaf-ladelig løber mellem Moss og Horten byer. Sanatoriets arkitekt er hr. Eilertsen i Drammen.

Mange nydelige veie, som skriver sig fra den tid, da der dreves store grubearbeider med kobber, bly, zink og lidt sølv der oppe, gaar fra Sanato-riet i forskjellige retninger. Grube-arbeidet har vært nedlagt i 24 aar, og bergverkene eies nu af Sanatoriets indehaver.

Selvsagt er Konnerudkollen Sanatorium et meget søkt tilflughtssted for Dram-menserne. Det hender at det er op i mod et par hundre mennesker til mid-dag der oppe. Lige i nærheten ligger "Grubebakken", hvor Drammenserne har sit aarlige skirend. Naar dette fin-der sted er der fuldt av mennesker paa Sanatoriet.

(Utsnitt av en artikkel fra bladet "Hver 8. dag", et illustrert familie-blad fra 1898.)

KONNERUDKOLLEN TURISTHOTELL

Foto fra ca. 1930
Utlånt fra Historielagets fotokomite

DUGNADSARBEIDE

Dugnadsarbeide kan være både inter-essant, koselig, og ikke minst, kon-taktskapende. Historielaget står overfor flere arbeidsoppagver som må utføres i nærmeste fremtid, og styret ønsker at flest mulig av medlemmene melder seg til å gjøre en innsats.

Her har dere muligheten til å treffe mennesker som dere ikke omgås dag-lig, som dere kan utveksle meninger med og diskutere forskjellige hendel-ser, gamle historier, og alt som kan ha historisk verdi. Vi i styret er overbevist om at det er mange av våre medlemmer som gjerne vil gjøre en innsats for laget, bare dugnadsarbeidene blir satt i system.

Av dugnadsarbeider som er aktuelle framover:

1. Grubeanlegget i Baklia,
Kontaktmann: Nils Otto Larsen
Stubberudveien 205
tlf. 88 43 95
2. Vedlikeholdsarbeid på "Kafoss"
krysset jarlsb.v./Verksveien
Kontaktmann: Nils Otto Larsen

Arbeid tidlig på våren 1989:

3. Malerarbeide på Christinelund
(Skalstad)
Kontaktmann: Jens H. Brekke
Oscar Kiærns vei 19
tlf. 80 05 20
4. Diverse arbeider på "Bygdesamlin-
gene" på Borge
Kontaktmann: Jørgen Borge
tlf. 88 41 11

Vi gleder oss til å treffes på med-lemmenes dugnadsinnsats.

For styret: Jens H. Brekke

LITT OM DE GAMLE SKOLENE I SKOGER

Undervisning av barn startet i Skoger som i alle andre bygdesamfunn, ca. 1750, "huslærere", som gikk på omgang i de forskjellige kretser. Lærerens lønn ble betalt av bøndene etter gårdens størrelse, og et skole-rom sto til disposisjon i en av kretsens gårder.

EIKHAUGEN SKOLE ved Eik, ble bygget i 1847, med tilbygg for "småskole" i 1874, med utvidelse i 1890.

INGVALDSÅSEN SKOLE, ved Skoger kirke, ble bygget i 1895, med tilbygg for "småskole" i 1903. Disse to skole- ne ble slått sammen til SKOGER SKOLE ved Fagerheim i 1962.

FLÅTAN SKOLE i Vestbygda ble bygget i 1851. "Småskole" på Skallestad startet i 1890. Disse to skolene ble slått sammen til VESTBYGDA SKOLE ved Svingen i 1935.

Kravene til undervisningen i 1850 var ikke så små, hør bare: Det skul- le finnes en Globus, et Norges- og et Danmarkskart. Læreren skulle forsy- nes med Beckers Nød-og Hjelpe- bog, Staaels Visdomsbog, Mallings store og gode Handlinger, Helmuths Naturlære, Søibergs Stjernekathekismus og Sommerfeldts Agerdyrknings- kathekismus.

Nedtegneren av disse linjer hadde en oldemor, født i 1845, som levde til hun var over 90 år. Hun var av dem som var skole-elev på omgangs- skolens tid. Hun fortalte, at ingen jenter på hennes alder fikk lære å regne eller å skrive. Jentene skulle konsentrere seg om sin lesebok, sin bibelhistorie og sin kathekis- mus. Men likevel, helt til det siste, skrev oldemor den sirligste håndskrift, som jeg tror mang en tenåring i dag ville ha store vanskeligheter med å kopi- ere, takket være sitt hell i kjær- lighet, hun ble senere forlovet med læreren.

Rundt århundreskiftet fikk en i skolen innført kvinnelig hånd- gjerning, tresløyd, skomaker- sløyd og fortsettelsesskole.

Klasserommet på Flåtan i Vestbygda er vel det mest kjente av klasserommene i de gamle Skoger- skolene. Det er nemlig gjengitt i et av Kai Fjells malerier. Han må vel sies å være Vestbygdas mest berømte elev, i allefall når det gjelder malerkunst. I hans maleri "Gjensitteren vet noe", kan en tydelig gjenkjenne både kakkelovnen og pultene - og ikke minst - fornemme stemningen fra den nakne, litt ødselige skolestua fra den gangen i 20 årene.

Småskolen i Vestbygda holdt til på Skallestad, nabogården. Veggene var i rundtømmer og det var lavt under taket. Det ga rommet et koselig preg. Det hendte seg i midten av 20-årene, at en meget ung, nyutdannet lærer Olaf Haveråen fra Andorsrud sam- let sine fåtallige førsteklasinger i en halvsirkel rundt en nærmest rødglødende ovn en kald og mørk vintermorgen. Han tok husets småjente, en liten femårig nysgjerrig, på kneet og lærte alle sammen klokka ved hjelp av sitt høyst private lommeur.

Hit til denne skolen kom det barn fra Løyse i syd og fra Andors- rud den andre veien, ja, helt fra Rønnehue på Vestskauen kom de. Det var mange og lange kilometer å gå. Ruth fra fra Rønnehue gikk på skolen annen hver dag i sju år uten å forsømme en dag.

Skallestad var en romslig bonde- gård med stor hage, og i friminut- tene ble det bedrevet all slags lek og tidsfordriv. Vinters- tid var bakkene ned mot Verkens- elva ideele skiløyper og hoppbakker. Det var riktig gemyttlige tider i 20-åra, når Helga Løse blåste i fløyta si, tegnet på at friminuttet var over, for da satte de mest skøyeraktige guttene utfor de lengste løypene, og kom ikke tilbake til skole- stua før halve timen var gått.

Ky

Filmen "SKOGER - EI BYGD I BYEN"

Buskerud Filmamatører har sammen med Skoger Bondelag, Grunneierlaget, Selvik Bruk A/S og Skoger Historielag, laget en film om dagens jordbruk i Skoger.

Filmen omhandler all drift i jordbruket i Skoger, med produksjon av melk, korn, poteter, frukt, grønnsaker, tomater o.s.v. Filmen ble vist i en lukket forestilling mandag 21.11.88 for pressen og en del innbudte representanter i Drammen kommune.

Filmen ble riktig godt mottatt, og det var bred enighet om at den ga et fint og korrekt bilde av bygdas jordbruk. Sammen med musikk og sang, alt laget av bygdas egne krefter, gir den et godt bilde av at Skoger er ei fin bygd å bo i.

Særlig hyggelig var det å se representanten fra Bondebladet i Oslo, og ellers folk fra byens egne aviser. Filmen er planlagt vist på et møte i Skoger Historielag 27.11.88. sammen med en film om jordbruk fra 1938, laget av Simen Horgen. Denne siste filmen vil - sammen med den nye - vise det store perspektiv i jordbrukets utvikling i bygda vår.

Et nytt år nærmer seg, og vi har lagt bak oss et år som for mange av lagets medlemmer har betydd en stor innsats i det arbeide vi driver i de forskjellige komiteer, en innsats som det står stor respekt av. Av de "lystige" innslag, må jeg få lov til å trekke frem Teatergruppens fremføring av "Konnerudverket i lyst og nød", en forestillingsom ble en suksess sammen med det fine været. Ellers arbeider de forskjellige komiteer ufortrødent i vei. Gruveanlegget i Baklia har gjennomgått en opprydding og ser derfor mer tiltalende ut.

På et par tidligere årsmøter har jeg tillatt meg å etterlyse et større engasjement fra medlemmene. For noen uker siden ble det avholdt et fellesmøte mellom Hovedstyret og de forskjellige komiteer. Etter en litt nølende start utviklet dette møtet seg meget positivt, og vi fikk en positiv og konstruktiv dialog. "Så det går an hvis enhver bare slipper seg litt utpå". På nyåret vil det derfor bli fulgt opp med komitemøter og medlemsmøter.

Som avslutning vil jeg på vegne av styret få takke våre medlemmer og andre som har hjulpet oss, for den innsats som er gjort.

En god jul og et riktig godt nytt år ønskes alle.

Nils Otto Larsen.

Sendes til SKOGER HISTORIELAG,
postboks 9112, Konnerud,
3002 Drammen.

Jeg/Vi er interessert i Historielagets aktiviteter og vil gjerne bli medlem.

Navn:.....
Adresse:.....
Spesielt interesseområde:.....
.....

Vi bygger grønt

steen **thorvaldsen
Drammen a.s**

Jan B. Steen/Thorvaldsen Drammen a.s, Jarlsbergveien 740, 3074 Skoger, Telefon (03) 88 02 12

As Stærkebye Trykk

Strandveien 18
Postboks 49 – 3051 Mjøndalen
Tlf.: (03) 87 71 80 – Telefax: (03) 87 32 12

Vi tilbyr:

- Personlig kontakt
- Rask levering
- Godt resultat

Alt innen
aksidens, tidsskrift, bokarbeid
og reklametrykksaker

Kontakt oss når det gjelder kvalitetstrykksaker

ASFALTERING

Vi utfører

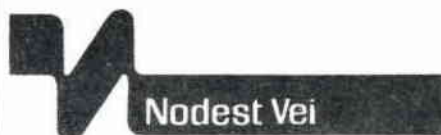
Alle typer asfalteringsarbeider
Forarbeider – Kantsteinlegging – Fuging

Vi forhandler også:

- * Betongheller
- * Forstøtningsblokker
- * Kantstein m.m.

Kontakt oss for tilbud!

Nodest Vei

NODEST VEI A/S
Postboks 507
3412 Lierstranda
Tlf. 03-84 18 00